

Suicidprevention i Norrköpings kommun

KS 2021/1202

Beslutad av kommunfullmäktige den 26 september 2022. Riktlinjen följs upp av kommunstyrelsens kontor en gång per mandatperiod och gäller för hela den kommunala organisationen inklusive de kommunala bolagen.

Riktlinjen beskriver hur Norrköpings kommun arbetar med suicidprevention med utgångspunkt i det arbete som sker globalt, nationellt och regionalt.

När det i riktlinjen står *Norrköpings kommun* eller *kommunen* avses samtliga kommunens nämnder, kontor och majoritetsägda bolag, om inte annat anges.

Inledning

Självmod, eller suicid, är ett folkhälsoproblem som förutom förlusten av människoliv leder till omfattande psykiskt lidande för den enskilde och till försämrad hälsa hos anhöriga och andra berörda. Suicid går att förebygga genom olika insatser som minskar risken för att människor tar sina liv. Det suicidpreventiva arbetet behöver finnas på olika nivåer och arenor i samhället. Insatserna behöver rikta sig både till individer och till befolkningen som helhet och kan delas in i tre nivåer.

- *Universella insatser* riktar sig till hela befolkningen oavsett risknivå och syftar till att öka kunskap och minska stigma, samt att stärka personer innan lidande uppstår.
- *Selektiva insatser* riktar sig till grupper som är mer utsatta för suicidrisk och kan exempelvis syfta till tidig upptäckt.
- *Indikerade insatser* riktar sig till individer med risk för suicid. Insatserna kan exempelvis syfta till tidig upptäckt, vård och behandling.

Främjande av psykisk hälsa är en del av hållbarhetsarbetet

God hälsa och välbefinnande är ett av de 17 globala målen i FN:s Agenda 2030 för en hållbar utveckling. Ett av delmålen kopplat till god hälsa och välbefinnande handlar om vikten av att främja psykisk hälsa och välbefinnande. Norrköpings kommun har ställt sig bakom de globala målen och uttrycker att all kommunal verksamhet ska bidra till en hållbar utveckling.

Den här riktlinjen är en del av kommunens hållbarhetsarbete.

Nationell nollvision för suicid

I Sverige finns en vision att ingen ska behöva ta sitt liv, det vill säga att ingen människa ska behöva hamna i en så utsatt situation att självmord ses som den enda utvägen. Kopplat till nollvisionen finns ett nationellt handlingsprogram för suicidprevention. Det innehåller nio åtgärdsområden som utgör utgångspunkten för det suicidförebyggande arbetet i landet.

- Främja goda livschanser för mindre gynnade grupper
- Minska alkoholkonsumtionen i befolkningen och i högriskgrupper för suicid
- Minska tillgängligheten till medel och metoder för suicid
- Se suicid som psykologiska misstag¹
- Förbättra de medicinska, psykologiska och psykosociala insatserna
- Sprid kunskap om evidensbaserade metoder för att minska suicid
- Höj kompetensen hos nyckelpersoner
- Gör händelseanalyser efter suicid
- Stöd frivilligorganisationer

¹ *Psykologiska misstag* är ett begrepp som innebär att fokus flyttas från individen till de miljöer och sammanhang människor befinner sig i. Om suicid ses som ett psykologiskt misstag eller olycka, blir handlingen en följd av påfrestningar som individen för stunden inte

kan bemästra, på samma sätt som vid fysiska olyckor. Detta perspektiv bidrar till att minska den skam och stigmatisering som suicid förknippas med.

Regional strategi för suicidprevention

Den regionala suicidstrategin utgör en gemensam vägvisare för det suicidpreventiva arbetet i Östergötlands län. Syftet är att stärka det suicidpreventiva arbetet och genom gemensamma insatsområden utveckla arbetet hos olika aktörer i samhället.

I strategin har fyra insatsområden identifierats för det fortsatta utvecklingsarbetet med suicidprevention i länet:

- Lokalt arbete med handlingsplaner/styrande dokument för suicidprevention.
- Samverkan och samordning av berörda aktörers suicidpreventiva insatser.
- Utbildning och kompetenshöjande insatser riktade till såväl allmänhet som yrkesverksamma.
- Minimera risker för suicid och suicidförsök på både individ- och befolkningsnivå.

Norrköpings kommun har ställt sig bakom den regionala strategin för suicidprevention (KS 2021/0769) och den här riktlinjen beskriver hur kommunen lever upp till strategins innehåll.

Suicidprevention är en del av kommunens arbete med psykisk hälsa

I Norrköpings kommun är arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa ett prioriterat område. Arbetet består bland annat av att utöka kommunens interna samverkan för att skapa bättre förutsättningar för beredning, samordning och styrning inom området för att främja psykisk hälsa i hela befolkningen.

Norrköpings kommun har beslutat att anta en nollvision gällande suicid (KS 2016/1152). Nollvisionen är, i likhet med den nationella visionen, att ingen ska behöva ta sitt liv. Det innebär att ingen människa ska behöva hamna i en så utsatt situation att självmord ses som den enda utvägen.

Norrköpings kommuns arbete med suicidprevention

Norrköpings kommuns arbete med suicidprevention utgår från de fyra insatsområdena i den regionala strategin för suicidprevention. I Norrköpings kommuns arbete med suicidprevention finns även ett arbetsgivarperspektiv.

Insatsområde 1 – Lokalt arbete med styrande dokument/handlingsplaner för suicidprevention

I Norrköpings kommun har alla kontor och bolag en handlingsplan² för arbetet med suicidprevention. De kontorsövergripande handlingsplanerna utgår från denna riktlinje.

² En handlingsplan är en form av styrande dokument. Andra benämningar kan vara riktlinje eller rutiner. Se

Norrköpings kommuns styrmodell för benämning på styrande dokument.

Varje kontor och bolag ansvarar för att ta fram egna handlingsplaner och vid behov även rutiner. Handlingsplanerna grundar sig i bästa tillgängliga kunskap på området. Kommunstyrelsens kontor bistår med handledning vid behov.

Insatsområde 2 – Samverkan och samordning

I Norrköpings kommun är samverkan i det suicidpreventiva arbetet prioriterat. Det handlar om samverkan både inom kommunen och utanför kommunen. Det är viktigt att ansvar och roller mellan olika aktörer är tydliga i det suicidpreventiva arbetet. Samverkan kan till exempel handla om hållbara samverkansformer mellan kommunens verksamheter och med hälso- och sjukvården eller samverkan med aktörer som räddningstjänst, polismyndigheten, SOS Alarm och civilsamhället.

Varje kontor och bolag ansvarar för att samverkan och samordning prioriteras och att det sker tillsammans med olika aktörers suicidpreventiva insatser.

Insatsområde 3 – Utbildning och kompetenshöjande insatser

I Norrköpings kommun erbjuds politiker, chefer och medarbetare regelbundet kunskapshöjande insatser för att öka kunskapen och medvetenheten om suicidprevention i organisationen. Det sker även utåtriktad kompetenshöjande insatser riktade mot allmänheten i syfte att minska fördomar och stigmatisering kring suicid och suicidförsök.

Varje kontor och bolag ansvarar för att genomföra de kunskapshöjande insatserna, som baseras på bästa tillgängliga kunskap men som kan se olika ut beroende på verksamhetens behov. Samverkan kring kommungemensamma utbildningar görs med fördel. Kommunstyrelsens kontor har ett utökat ansvar att samordna kommungemensamma utbildningar tillsammans med kontoren och bolagen.

Insatsområde 4 – Minimera risker för suicid och suicidförsök

I Norrköpings kommun är arbetet med att minimera risker för suicid och suicidförsök integrerat i ordinarie verksamhet. Det handlar dels om att minimera risker på fysiska platser och i fysiska miljöer, dels att minimera risker på individnivå. Att minimera risker på fysiska platser och i fysiska miljöer kan handla om att identifiera riskområden eller genomföra riskanalyser. Att minimera risker på individnivå kan handla om att rikta sig till riskgrupper och anhöriga eller säkerställa rutiner och riktlinjer för omhändertagande av suicidnära individer.

Varje kontor och bolag ansvarar för att identifiera och minimera risker för suicid och suicidförsök utifrån vad som är relevant för sitt uppdrag. De olika insatserna kan med fördel beskrivas i kontorens/bolagens handlingsplaner.

Norrköpings kommuns arbete med suicidprevention ur ett arbetsgivarperspektiv

Norrköpings kommun är en attraktiv arbetsplats som bidrar till ett hållbart arbetsliv och en hållbar arbetshälsa. Norrköpings kommun som arbetsgivare arbetar proaktivt med att stärka friskfaktorer i syfte att minska sjukfrånvaro och bidra till friskare arbetsplatser.

Norrköpings kommun som arbetsgivare bidrar i det suicidpreventiva arbetet genom att ha ett väl utvecklat förebyggande systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetet med förebyggande systematiskt arbetsmiljöarbete sker i huvudsak på kontorsnivå med stöd från personalavdelningen, som ansvarar för den kommunövergripande samordningen.

Vid suicidhändelser aktiveras kommunens krisorganisation. På varje kontor och bolag finns det utifrån verksamhetens bedömda och specifika risker beredskap och rutiner för krisstöd. Rutinerna är väl förankrade så att alla medarbetare vet vad som gäller om något inträffar. Det ska vara tydligt vem som gör vad på arbetsplatsen vad gäller krisstöd. Vid suicidhändelser aktiveras dessa rutiner för krisstöd till medarbetare. Arbetet med krisstöd sker i huvudsak på kontorsnivå med stöd från personalavdelningen och säkerhetsavdelningen, som ansvarar för den kommunövergripande samordningen.

